

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо запровадження збалансованого податкового навантаження для усунення кризових явищ в економіці”

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту.

30.03.2026 Кабінет Міністрів України вніс до Верховної Ради України проєкт Закону реєстр. № 15112 від 30.03.2026 про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій електронної торгівлі податком на додану вартість. За своїм змістом урядовий законопроект передбачає розширення податкового навантаження та адміністрування у сфері електронної торгівлі, що в умовах війни означатиме додаткові витрати для суб’єктів господарювання, які працюють у сферах електронної комерції, логістики, імпорту товарів та суміжних сервісів.

Водночас економічна ситуація в Україні залишається складною. Підприємства продовжують працювати в умовах воєнних ризиків, руйнування інфраструктури, високих витрат на енергозабезпечення, браку кваліфікованих працівників та обмеженого доступу до фінансування. За таких умов запровадження нових податкових рішень або подальше розширення фіскального навантаження суперечить потребі у збереженні економічної активності та підтримці добросовісного бізнесу.

Необхідність прийняття альтернативного законопроекту додатково зумовлена тим, що Законом України від 10 жовтня 2024 року № 4015-IX вже було здійснено історичне за своїм масштабом підвищення податкового навантаження на платників податків у період дії воєнного стану. Зокрема, було збільшено ставку військового збору з 1,5 відсотка до 5 відсотків, поширено його сплату на фізичних осіб — підприємців та окремі категорії платників єдиного податку, а також запроваджено щомісячні авансові внески з податку на прибуток підприємств для платників, які здійснюють роздрібну торгівлю пальним.

Такі рішення мали винятковий, антикризовий характер, однак на практиці призвели до істотного збільшення фіскального тиску на легальний сектор економіки, скорочення обігових коштів підприємств, ускладнення податкового адміністрування та посилення регуляторного навантаження. Особливо чутливими ці зміни стали для малого і середнього бізнесу, а також для платників, які продовжують діяльність у прифронтових, віддалених та економічно вразливих регіонах.

Крім того, представники бізнес-середовища неодноразово наголошували, що постійні зміни податкових правил, поспішне впровадження нових механізмів справляння податків та зростання фіскального тиску погіршують інвестиційний клімат і ускладнюють планування господарської діяльності. За відсутності належної стабільності податкового законодавства добросовісні платники

податків опиняються у менш конкурентному становищі порівняно з тіньовим сектором економіки.

Альтернативний законопроект виходить з того, що в умовах війни держава має утримуватись від подальшого посилення податкового тиску та, навпаки, усувати ті рішення, які призвели до надмірного навантаження на бізнес. Саме тому законопроектом пропонується скасувати окремі положення, запроваджені Законом № 4015-IX, відновити більш збалансований підхід до справляння військового збору, ліквідувати непропорційні авансові платежі та посилити гарантії захисту прав платника податків.

Таким чином, необхідність прийняття законопроекту зумовлена потребою зменшити податковий тягар на платників податків у період воєнного стану, відновити передбачуваність та справедливість податкового регулювання, підтримати економічну стійкість підприємництва та зберегти легальну податкову базу держави.

2. Мета законопроекту.

Метою розробки проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення сталості податкового законодавства на період воєнного стану в Україні" є зменшення надмірного податкового навантаження на платників податків, запровадженого Законом України від 10 жовтня 2024 року № 4015-IX, а також забезпечення більш стабільних та справедливих умов здійснення підприємницької діяльності у період воєнного стану.

Завданнями законопроекту є: скасування окремих норм Податкового кодексу України, які посилили податковий тиск на суб'єктів господарювання; відновлення базової ставки військового збору та звуження кола його платників до загального режиму; скасування щомісячних авансових внесків з податку на прибуток для роздрібної торгівлі пальним; усунення окремих надмірних елементів податкового адміністрування; посилення процесуальних гарантій захисту платників податків під час здійснення податкового контролю.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту.

Проектом акта пропонується внести зміни до Податкового кодексу України, спрямовані на перегляд та скасування окремих положень, запроваджених Законом України від 10 жовтня 2024 року № 4015-IX, а саме:

- скасування авансових внесків з податку на прибуток підприємств для платників податку, які здійснюють роздрібну торгівлю пальним;
- виключення норми про невиключення до складу загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку за 2024 та 2025 податкові (звітні) роки у вигляді державної грошової допомоги (кешбеку), отриманий у рамках реалізації експериментального проекту

щодо надання державної грошової допомоги покупцям товарів та послуг українського виробництва у рамках Всеукраїнської економічної платформи "Зроблено в Україні", затвердженого Кабінетом Міністрів України;

- відновити попередні положення щодо ставки та переліку платників військового збору;

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Нормативно-правовим актом у цій сфері правового регулювання є Податковий кодекс України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту Закону не потребуватиме видатків з Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

6. Очікувані правові та соціальні наслідки прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту дозволить стабілізувати економічну ситуацію та відновити довіру бізнесу до держави завдяки поверненню передбачуваної податкової політики. Скасування фіксованих авансових внесків та підвищеного військового збору захистить малий бізнес від банкрутства, зменшить адміністративний тиск на підприємців та збереже купівельну спроможність громадян, а впровадження презумпції невинуватості платника податків мінімізує корупційні ризики та можливості для зловживань під час перевірок.

Народні депутати України

